

KODIFIKÁLHATÓ-E AZ EURÓPAI UNIÓ NEMZETKÖZI MAGÁNJOGÁNAK „ÁLTALÁNOS RÉSZE”?¹

BURIÁN László
egyetemi tanár (PPKE JÁK)

1. Bevezetés

Az ezredforduló óta egyre gyorsuló ütemben halad előre az Európai Unióban a nemzetközi magánjogi jogegységesítés. A rendeletek által egységesített, univerzális hatályú uniós nemzetközi kollíziós szabályozás újabb és újabb „szeleteket” hasít ki a tagállamok autonóm nemzetközi magánjogából. Ez a tendencia lényegét tekintve már 15 évvel ezelőtt, az Amszterdami Szerződés hatálybalépésekor is előre látható volt, csak üteme és tartalma volt kérdéses. A magyar szakirodalomban Vékás volt az első, aki ezt a folyamatot már egy 2001-ben megjelent írásában előre jelezte, utalva arra, hogy a várhatóan felgyorsuló jogegységesítés az Unióban a kollíziós szabályok nemzetállami tagolódásának végét jelzi, és a nemzetközi magánjog tudományának továbbbi nemzetközi egységesedése előtt nyit kaput.² Az egy évtizeddel későbbi helyzetet elemző tanulmányának már a címe: „A tagállami kollíziós nemzetközi magánjog alkonya” sem hagyott kétséget afelől, hogy álláspontja szerint a korszakváltás már megkezdődött.³ Ebben a tanulmányban már az európai kollíziós jog általános része megalkotásának szükségességéről is szólt: „[...] nem marad más hátra, mint az uniós kollíziós nemzetközi magánjog általános kérdéseinek (közrend, imperatív szabályok, vissza- és továbbutalás, többes jogrendszerű államok, „szokásos tartózkodási

¹ A tanulmány a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karán 2014. január 31-én „Az uniós jog hatása a nemzetközi magánjogra” címmel tartott konferencián elhangzott előadás szerkesztett változata.

² VÉKÁS Lajos: Nemzetközi kollíziós jog az ezredfordulón. In: *Ius Privatum Ius Commune Europae Liber Amicorum Studia Ferenc Mádl Dedicata*. Budapest, ELTE ÁJK Nemzetközi Magánjogi Tanszék, 2001. 249–264.

³ VÉKÁS Lajos: A tagállami kollíziós nemzetközi magánjog alkonya Európában. In: RAFFAI Katalin (szerk.): *A nemzetközi gazdasági kapcsolatok a XXI. században. Ünnepi kötet a nyolcvanéves Bánrévy Gábor tiszteletére*. Budapest, Pázmány Press, 2011. 129–146.

hely” stb.) rendezése. Ezekről az általános részi problémákról jelenleg az egyes rendeletek külön-külön rendelkeznek, nem is mindig egyformán, hanem – adott esetben indokolatlanul – eltérően. Bizonyára az »*általános rész*« megalkotása felvet majd komoly elméleti problémákat, de ezek sem állhatják útját a tíz évvel ezelőtt megkezdődött és rövid idő alatt látványos eredményeket elért harmonizációs folyamat sikerese befejezésének.²⁴

2. Milyen jogintézmények tartoznak a nemzetközi magánjog általános részébe?

Ha az „általános rész” megalkotása kerül szóba, az elméleti tisztázás érdekében, de gyakorlati szempontból is fel kell tenni azt a kérdést, hogy mi képezi a nemzetközi magánjog általános részét, és melyek azok a jogintézmények, amelyek ebbe a körbe sorolhatók. Az „általános rész”, mint a legtöbb jogágban, a nemzetközi magánjogban is elsősorban az elmélet kategóriája, a nemzetközi magánjogi kodifikációkban az ebbe a körbe sorolható szabályok általában „Általános Rendelkezések”, „Általános Szabályok” vagy „Közös Rendelkezések”²⁵ cím alatt jelennek meg. Az általános rész mindenekelőtt a tudomány absztrakciója, olyan elméleti kategória, amelynek nincs egységes tartalma. Ha egy pillantást vetünk a magyar nemzetközi magánjog elméletére, akkor nyilvánvalóvá válik, hogy a fenti megállapítás a magyar nemzetközi magánjog tudományára is igaz. Szász István 1938-ban megjelent művében az általános részben helyezte el a normatant, a kapcsoló elveket, a vissza- és továbbutalást, a minősítést, a közrendi záradékot, a megtorlás és a viszonyosság kérdését, a csalárd kapcsolást, a jogügylet jogi hatásait, alaki és anyagi érvényességét, a külföldi magánjog alkalmazását, de ide sorolta a jogok védelmét, valamint a joghatóság és a külföldi ítéletek elismerése és végrehajtása kérdéseit is.⁶ Vékás Lajos Mádl Ferencsel közösen írt tankönyvében tartózkodik az „általános rész” kategóriájának használatától, a hagyományosan az általános részbe sorolt jogintézményeket „A kollíziós szabály és alkalmazása” körében a II. címben tárgyalja. Az ezt megelőző, „A nemzetközi magánjog általános kérdései” elnevezésű I. címben a nemzetközi magánjog fogalmával, a tudomány-történettel és a jogforrásokkal foglalkozik.⁷ Bánrévy Gábor 1983-ban

⁴ VÉKÁS (2011) i. m. 134.

⁵ Pl. a német nemzetközi magánjogi törvény „Általános Rendelkezések” cím alatt összesen 6 §-ban szabályozza a törvény alkalmazási körére, a kollíziós utalás terjedelmére, a személyes jog meghatározására és a közrendre vonatkozó rendelkezéseket. A magyar Kódex I. fejezete „Általános Szabályok” címmel a törvény céljára és hatályára, a minősítésre, a vissza- és továbbutalásra, a külföldi jog tartalmának megállapítására, a viszonyosságra és a külföldi jog alkalmazásának mellőzésére vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz. A svájci nemzetközi magánjogi törvénynek a kollíziós szabályokra vonatkozó általános szabályait a „Közös Rendelkezések” című I. fejezet harmadik részében találjuk „Alkalmazandó jog” elnevezés alatt. Ebben az utalás terjedelmére, a vissza- és továbbutalásra, a kitérítő klauzulára, a külföldi jog tartalmának megállapítására, a közrendre, a svájci jog imperatív szabályainak alkalmazására és a külföldi imperatív szabályok alkalmazására vonatkozó rendelkezések vannak.

⁶ SZÁSZ István: *Nemzetközi magánjog*. Budapest, Sylvester Irodalmi és Nyomdai Intézet Rt., 1938.

⁷ MÁDL Ferenc – VÉKÁS Lajos: *Nemzetközi magánjog és nemzetközi gazdasági kapcsolatok joga*. 7. kiadás. Budapest, Eötvös, 2012.

megjelent művében a kollíziós szabályok elméleti kérdéseit, a fontosabb kapcsoló elveket, a renvoit, a minősítést és a külföldi jog alkalmazásának kérdéseit sorolja az általános részbe.⁸ Elméleti szempontból Vörös Imre határolja körül a legpontosabban az általános rész fogalmát, amely szerinte három dogmatikai alapkérdésnek: a kollíziós probléma mibenlétének, a jogszabálytannak és a külföldi jog alkalmazásának, illetőleg mellőzésének tisztázására hivatott. Ehhez a három kérdéshez csatlakozik negyedikként álláspontja szerint a nemzetközi magánjog tudománytörténetének bemutatása is. Vörös azt is kiemeli, hogy ez a tudomány rendszere, amelyet a kodifikált vagy nem kodifikált pozitív jog rendszerétől el kell különíteni.⁹ Ez a megállapítás azért is lényeges, mert ha az uniós nemzetközi magánjog általános részi jogintézményei kodifikálásának lehetőségeit latolgatjuk, akkor ki kell hagynunk vizsgálódási körünkől azokat a kérdéseket, amelyek kizárólag a dogmatikai alapkérdések tisztázását szolgálják, vagy csak tudománytörténeti vonatkozásúak.

Az európai uniós nemzetközi magánjog általános részi problémáival foglalkozó külföldi szakirodalom is utal arra, hogy a tudományos rendszerezés az általános részbe tartozó fogalmak és jogintézmények tekintetében nem egységes.¹⁰ Nyilvánvaló, hogy ha a cél egy jövőbeli uniós jogi szabályozás körvonalainak megrajzolása, akkor nem elsősorban az elmélet, hanem a szabályozhatóság oldaláról kell megközelíteni a kérdést. Ezzel magyarázható, hogy az uniós kollíziós jog jövőbeli szabályozásának esélyeit latolató elemzésekben a pozitív jogi megközelítés dominál. Az ezzel a kérdéskörrel foglalkozó szakirodalom áttekintése során megállapítható, hogy jelentős különbségek vannak az egyes általános részi jogintézmények egységes uniós kollíziós szabályozásával kapcsolatban nyilvánosságra hozott elképzelések között. Egyetértés kizárólag abban a kérdésben látszik körvonalazódni, hogy az ide tartozó jogintézmények körét nem lehet egységesen meghatározni. A közép-európai régió nemzetközi magánjog-tudományának fejlődését alapvetően meghatározó német jogtudományban az ebben a kérdésben képviselt álláspontok különbözősége jól érzékelhető például a Jan Kropholler 70. születésnapja tiszteletére 2008-ban kiadott tanulmánykötet írásában, amelyben két szerző is elemzi ezt a kérdéskört. Christian Heinze az európai nemzetközi magánjog általános részének „építőköveit” számba véve, a kollíziós normák felépítését, a kapcsoló tényezők egyes aspektusait, a minősítést, a hozzáigazítást, a szubsztitúciót, az előkérdést, a vissza- és továbbutalást, a többes jogrendszerrel rendelkező államok jogára történő utalást és a közrendet sorolja az általános részi kérdések közé, hozzátéve, hogy az uniós rendeletek ezek közül többet nem szabályoznak.¹¹ Hans Jürgen Sonnenberger a más kollíziós szabályokhoz

⁸ BÀNREVY GÁBOR: *A nemzetközi gazdasági forgalom és személyi viszonyok jogi szabályozása*. Budapest, Tankönyvkiadó, 1983. 23.

⁹ BURIÁN László – CZIGLER Dezső Tamás – KECSKÉS László – VÖRÖS Imre: *Európai és magyar nemzetközi kollíziós magánjog*. Budapest, Krim Bt., 2010. 45.

¹⁰ Felix M. WILKE: Einführung. In: Stefan LEIBLE – Hannes UNBERATH (szerk.): *Brauchen wir eine Rom 0-Verordnung? Überlegungen zu einem Allgemeinen Teil des Europäischen IPR*. Jena, Jenaer Wissenschaftliche Verlagsgesellschaft, 2013. 24–31., különösen 26–27.

¹¹ Christian HEINZE: Bausteine eines Allgemeinen Teils des europäischen Internationalen Privatrechts.

való viszonyt, a nem állami jog választásának kérdését, a kollíziós kapcsolás elveit és a kapcsoló tényezőket, a vissza- és továbbutalást, a többes jogrendszerekre történő utalást, a minősítést, az előkérdést, az imperatív normákat, a közrendet, a család kapcsolást és külföldi jog tartalmának megállapítását elemzi, ezek közül azonban nem mindegyiket tartja szabályozandónak egy jövőbeli európai normarendszerben.¹²

3. Útban egy koherens uniós nemzetközi magánjogi szabályozás felé? Kodifikációs elképzelések

3.1. Európai nemzetközi magánjogi törvénykönyv?

A 2011 márciusában a toulouse-i egyetemen tartott nemzetközi konferencián már az eddiginél koherensebb európai nemzetközi magánjogi szabályozásra vonatkozó konkrét elképzelések is körvonalazódtak.¹³ Felmerült egy az amerikai *restatementek*hez hasonló „puha” mintatörvény megalkotásának lehetősége is, de a referátumok többsége a kontinentális tradícióknak inkább megfelelő európai kodifikáció különböző aspektusaival foglalkozott. Az általános részi kérdéseket két referátum tárgyalta. Paul Lagarde ezen a konferencián hozta nyilvánosságra egy „európai nemzetközi magánjogi törvénykönyv” szövegének tervezetére vonatkozó javaslatát, amelynek általános rendelkezéseit nagyjából az addig már közzétett uniós rendeletek „közös szabályok” cím alatt szabályozott rendelkezései alapján alkotta meg.¹⁴

3.2. Egy „Róma 0” rendelet körvonalai

Az európai kollíziós jog egyre inkább körvonalazódó általános részéről való tudományos gondolkodás 2012-ben újabb fázisába érkezett. Ezúttal a német jogtudomány jeles képviselői Bayreuthban vitatták meg egy lehetséges uniós szabályozás alapkérdéseit,¹⁵ amelyeket a következőképpen fogalmaztak meg:

- 1.) Igényli-e az európai nemzetközi magánjog az átfogó általános részi szabályozást?
- 2.) Amennyiben szükség van ilyen szabályokra, akkor a rendelet-e erre a legmegfelelőbb jogi eszköz?
- 3.) Mely általános részi jogintézmények kerüljenek szabályozásra?

In: Dietmar BAETGE – Jan von HEIN – Michael HINDEN (szerk.): *Die Richtige Ordnung Festschrift für Jan Kropholler zum 70. Geburtstag*. Tübingen, Mohr Siebeck, 2008. 105–127.

¹² Hans Jürgen SONNENBERGER: Randbemerkungen zum Allgemeinen Teil eines europäisierten IPR. In: Dietmar BAETGE – Jan von HEIN – Michael HINDEN (szerk.): *Die Richtige Ordnung Festschrift für Jan Kropholler zum 70. Geburtstag* Tübingen, Mohr Siebeck, 2008. 227–246.

¹³ A konferenciáról készült beszámólót ld. Jürgen BASEDOW: Kodifizierung des Europäischen Internationalen Privatrechts. *Rabels Zeitschrift* 2011/3. 671–672.

¹⁴ A tervezet szövegét ld. Paul LAGARDE: Embryon de Règlement portant Code européen de Droit International Privé. *Rabels Zeitschrift* 2011/3. 673–676.

¹⁵ A konferencia előadásait egy konferenciakötetben tették közzé. Ld. LEIBLÉ–UNBERATH i. m.

4.) Mi legyen a szabályozás tartalma?¹⁶

Abban teljes volt az egyetértés, hogy amennyiben egy ilyen szabályozásra sor kerülne, akkor arra a rendelet volna a legalkalmasabb jogi eszköz. Azt sem vitatta senki, hogy egy általános részi jogintézményeket szabályozó „Róma 0” rendelet megszüntethetné a „különös rész” egyes területeire vonatkozó, korábban elfogadott rendeletekben esetenként nem teljesen azonosan szabályozott intézmények közötti koherencia-zavarokat. Különböző alternatívák lehetősége körvonalazódott abban a kérdésben, hogy milyen tárgykörök, mely jogintézmények sorolhatók a szabályozandó körbe. Minimális megoldásként felmerült azon jogintézmények egységes szabályainak megalkotása, amelyeket esetenként „közös szabályok” elnevezés alatt, vagy ilyen kategóriát nem képezve valamennyi, vagy több rendelet kifejezetten szabályoz. Ennél nagyobb ívű, de kevésbé gyakorlatias alternatívaként került terítékre az az elképzelés, amely olyan jogintézmények egységes európai szabályozását is lehetségesnek tartotta, amelyekre nézve a rendeletekben nincsenek ugyan kifejezett szabályok, de amelyeket az uniós tagállamok többségének nemzetközi magánjogi elmélete az általános részbe sorol, egy része pedig tételesen is szabályoz.¹⁷

Tekintve, hogy a konferencia célkitűzései között a gyakorlati megvalósítás esélyeinek tisztázása is szerepelt, a „Róma 0” rendelet megalkotásáról való gondolkodás során a tartalmi kérdések elemzését meg kellett előznie a jogalkotási hatáskör tisztázásának. Ennek alternatíváit a bayreuthi konferencián Rolf Wagner vette számba, aki több lehetséges változatot is felvetett,¹⁸ de kénytelen volt elismerni, hogy az általa felvázolt egyik opció sem tűnik egyszerűen kivitelezhetőnek. Ha egy ilyen rendelet csak a szerződéses jogviszonyokra, a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra és az öröklési jogviszonyokra vonatkozó szabályok általános részét képezné, akkor a jogalkotási hatáskör az EUMSZ¹⁹ 81. cikk (2) bekezdés c) pontján alapulna és a rendeletet a rendes jogalkotási eljárás keretében lehetne elfogadni. Ha az általános részi szabályok a családjog területét is érintenék, akkor az EUMSZ 81. cikk (3) bekezdésének első fordulatára figyelemmel két azonos tartalmú „Róma 0” rendeletet kellene alkotni – az egyiket a rendes a másikat pedig a különleges jogalkotási eljárás keretében –, ami a szabályozás megkettőződését eredményezné. Annak, hogy az EUMSZ 81. cikk (3) bekezdés második fordulata szerinti, a tanács határozatán alapuló rendes jogalkotási eljárásban kerülhessen sor egy vegyes – családjogi és nem családjogi vonatkozásokra egyaránt kiterjedő – rendelet elfogadására, igen csekély a valószínűsége, nem is beszélve arról, hogy a határozatot bármelyik nemzeti parlament megvétőzhatná. Egy másik lehetőség az volna, hogy a „Róma 0” rendelet kimondja, hogy szabályait csak az egyes a különös részi szabályokat tartalmazó rendeletekben foglalt utaló szabály esetén lehet

¹⁶ WILKE i. m. 23.

¹⁷ Ilyen jogintézmények például a minősítés és a csalárd kapcsolat.

¹⁸ ROLF WAGNER: Das rechtspolitische Umfeld für eine Rom 0-Verordnung. In: LEIBLE–UNBERATH i. m. 52–79.

¹⁹ Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata (HL C 326, 2012. 10. 26. 0001-0390.).

alkalmazni. Ennek az alternatívának a megvalósulása esetén magának a rendeletnek az elfogadása a rendes jogalkotási eljárás keretében történhetne meg, és csak a Róma III rendelet²⁰ utaló szabályát kellene a különleges eljárás keretében elfogadni. Ebben az esetben sem lehetne azonban kizárni, hogy a „Róma 0” rendelet esetleges későbbi módosításai során a jogalkotási kompetencia kérdése újra felmerüljön, amit csak úgy lehetne elkerülni, hogy a Róma III utaló szabályát úgy fogalmaznák meg, hogy az a „Róma 0” rendelet későbbi módosításaira nem vonatkozik. Egy ilyen rendelet megalakítása során mindezekon felül még az is problémát okozna, hogy egyes „különös részi” rendeletek a tagállamok eltérő körére terjednek ki.

A tartalmi kérdések körében a minimális, de ugyanakkor leginkább reális megoldás esélyeit latolgatva Wagner számba vette, hogy melyek azok az általános kérdések, illetve jogintézmények, amelyeket a Róma I²¹, a Róma II²², a Róma III rendelet, mind pedig az Öröklési rendelet²³ szabályoz. A Tartási rendeletet – lévén, hogy annak kollíziós szabályait egy nemzetközi egyezmény, a Hágai jegyzőkönyv tartalmazza²⁴ – kihagyta a vizsgálódás köréből, mert annak rendelkezéseiből az európai jogalkotó nem emelhet ki szabályokat egy eljövendő „Róma 0” rendelet megalakításához. A vizsgált rendeletekben összesen öt olyan kérdést azonosított, amelyekre vonatkozóan mindegyik tartalmaz rendelkezéseket. Ezek: az univerzális alkalmazás, a közrend, a vissza- és továbbutalás, a területközi kollíziók és a jogválasztás, ide értve az annak alaki érvényességére vonatkozó szabályokat is. Nem mindegyik, de több rendelet szabályozza a következő kérdéseket: kitérítő klauzula és alaki érvényesség (Róma I, Róma II és Öröklési rendelet), szokásos tartózkodási hely, imperatív szabályok, bizonyítási kérdések (Róma I és Róma II rendelet), továbbá a személyközi kollíziók feloldására vonatkozó szabályok (Róma III és Öröklési rendelet). A több rendeletben is szabályozott jogintézmények mindemellett nem mindig azonos tartalommal szerepelnek. A valamennyi felsorolt rendeletben szabályozott jogintézmények közül tartalmi azonosság csak az univerzális alkalmazás és a közrendi záradék tekintetében állapítható meg. Részben eltérő tartalommal szabályozzák a rendeletek a vissza- és továbbutalást, a területközi kollíziók feloldását és a jogválasz-

²⁰ A Tanács 1259/2010/EU rendelete (2010. december 20.) a házasság felbontására és a különválásra alkalmazandó jog területén létrehozandó megerősített együttműködés végrehajtásáról (HL L 2010. 12. 29., 10–16.).

²¹ Az Európai Parlament és a Tanács 593/2008/EK rendelete (2008. június 17.) a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról („Róma I.”) (HL L 177, 2008.7.4., 6–16.).

²² Az Európai Parlament és a Tanács 864/2007/EK rendelete (2007. július 11.) a szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról („Róma II.”) (HL L 199, 2007. 07. 30., 40–49.).

²³ Az Európai Parlament és a Tanács 650/2012/EU rendelete (2012. július 4.) az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről (HL L 201, 2012. 07. 27., 107–134.).

²⁴ A Tanács 4/2009/EK rendelete (2008. december 18.) a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről (HL L 7, 2009. 01. 10. 1–79.). A rendelet 15. cikkének utaló szabálya értelmében az alkalmazandó jogot a 2007. évi Hágai Jegyzőkönyvvel összhangban kell meghatározni.

tást. Egy egységes általános részi szabályozás esélyeit tekintve a felvázolt kép eléggé kiábrándító. Valószínűleg mindenki egyetért azzal, hogy semmi értelme nem volna, ha egy „Róma 0” rendelet csak az egységesített uniós kollíziós szabályok univerzális alkalmazásáról és a közrendi záradékról tartalmazna rendelkezéseket. Igazat kell adni Wagnernek abban is: kétséges, hogy érdemi rendelkezéseket tartalmazó egységes szabályokat lehetne-e alkotni a jogválasztásra, a vissza- és továbbutalásra, a területközi kollíziókra vonatkozólag. Ha a jogválasztás tekintetében elképzelhető volna is közös minimumszabályok kialakítása, ezek az egyes rendeleteknek csak meghatározott szabályaira vonatkozhatnának, ami a jelenlegi helyzethez képest gyakorlatilag visszalépést jelentene. A vissza- és továbbutalás egységes szabályozása még reménytelenebb vállalkozásnak tűnik, mert vagy ki kellene azt zárni az öröklési rendeletben, vagy pedig általánosan lehetővé kellene tenni, ami különösen a szerződési jogban elképzelhetetlen volna.

A hatásköri kérdéseken túl problémát okozna, hogy az egyes „különös részi” rendeleteket nem valamennyi tagállamban kell alkalmazni. Ez még tovább nehezítené egy „Róma 0” rendelet megalkotását.

4. Összegzés

Az uniós kollíziós jogot egységesítő rendeletekben jelentős eltérések vannak az uniós kapcsoló szabályok alkalmazása során fontos szerepet játszó, hagyományosan a nemzetközi magánjog általános részébe sorolható jogintézmények szabályozásában. A koherencia hiánya zavarokat okozhat a jogalkalmazásban. Az elmélet ezért megalapozottan vetette fel az egységes általános részi szabályozás szükségességének gondolatát és próbálta meg számba venni a gyakorlati megvalósítás esélyeit.²⁵ Talán ez a rövid áttekintés is elegendő ahhoz, hogy az olvasóban kialakuljon egy kép arról, vajon mennyi az esélye annak, hogy a közeljövőben megszülessen egy a gyakorlat számára hasznos, a jelenlegi szabályozás ellentmondásait feloldani képes általános részi intézményeket kodifikáló „Róma 0” rendelet. Véleményem szerint az elképzelés az uniós jogalkotás jelenlegi keretei között csak részlegesen volna megvalósítható és szándéka ellenére még az eddiginél is bonyolultabbá tenné az amúgy is nehezen áttekinthető szabályozást. *De lege lata* mindenképpen figyelemmel kell lenni arra, hogy az uniós kollíziós jog egységes alkalmazását megnehezíti, hogy a tagállamok autonóm kollíziós jogában a nemzetközi magánjog klasszikus általános részi jogintézményeinek szabályozása és alkalmazása korántsem egységes. Ezért fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy a tagállami bíróságok ezeket a jogintézményeket az uniós kollíziós jog alkalmazása során ne a nemzeti jogukban megszokott módon, hanem a rendeletek szabályainak és az Európai Unió Bírósága gyakorlatának megfelelően alkalmazzák.

²⁵ Összefoglaló jelleggel az eltérő elméleti álláspontokra való utalással ld. Stefan LEIBLÉ – Michael MÜLLER: A General Part for European Private International Law? The idea of a „Rome 0 Regulation”. In: Andrea BONOMI – Gian Paolo ROMANO (szerk.): *Yearbook of Private International Law*, Vol. XIV. (2012/2013) München, Sellier European Law Publishers, 2013. 137–151.

